

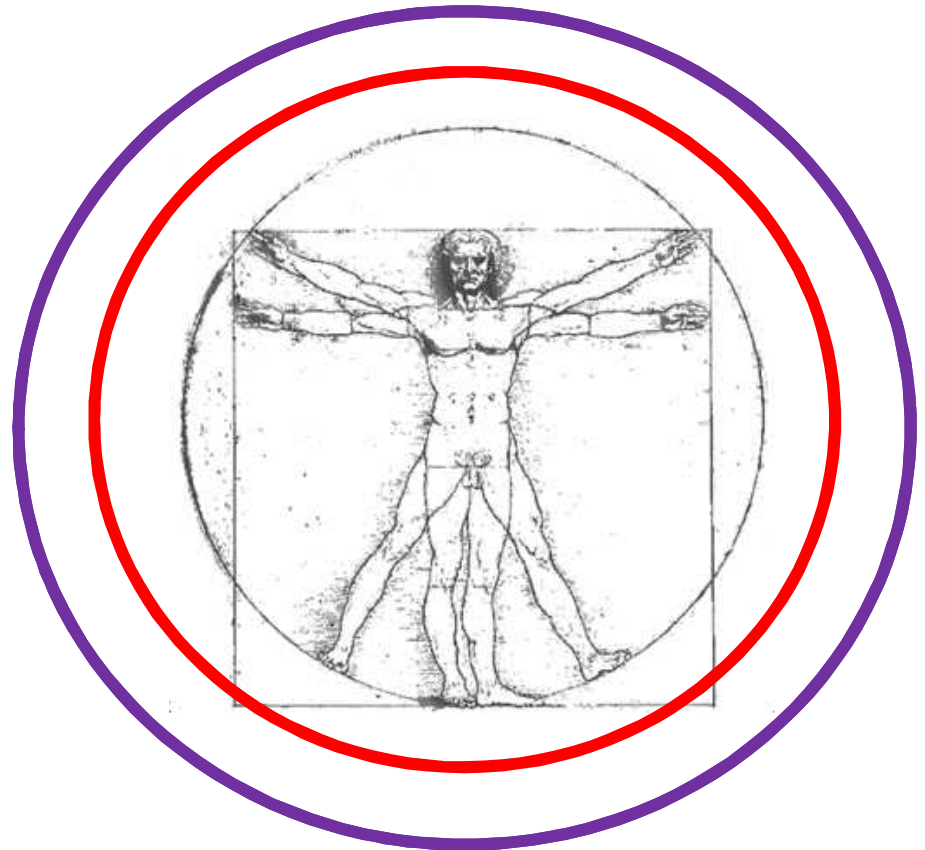
Kaip kuriamos vakcinos ir kaip jos apsaugo nuo infekcinių ligų?

Prof. Aurelija Žvirblienė
VU GMC Biotechnologijos institutas
VU Medicinos fakultetas

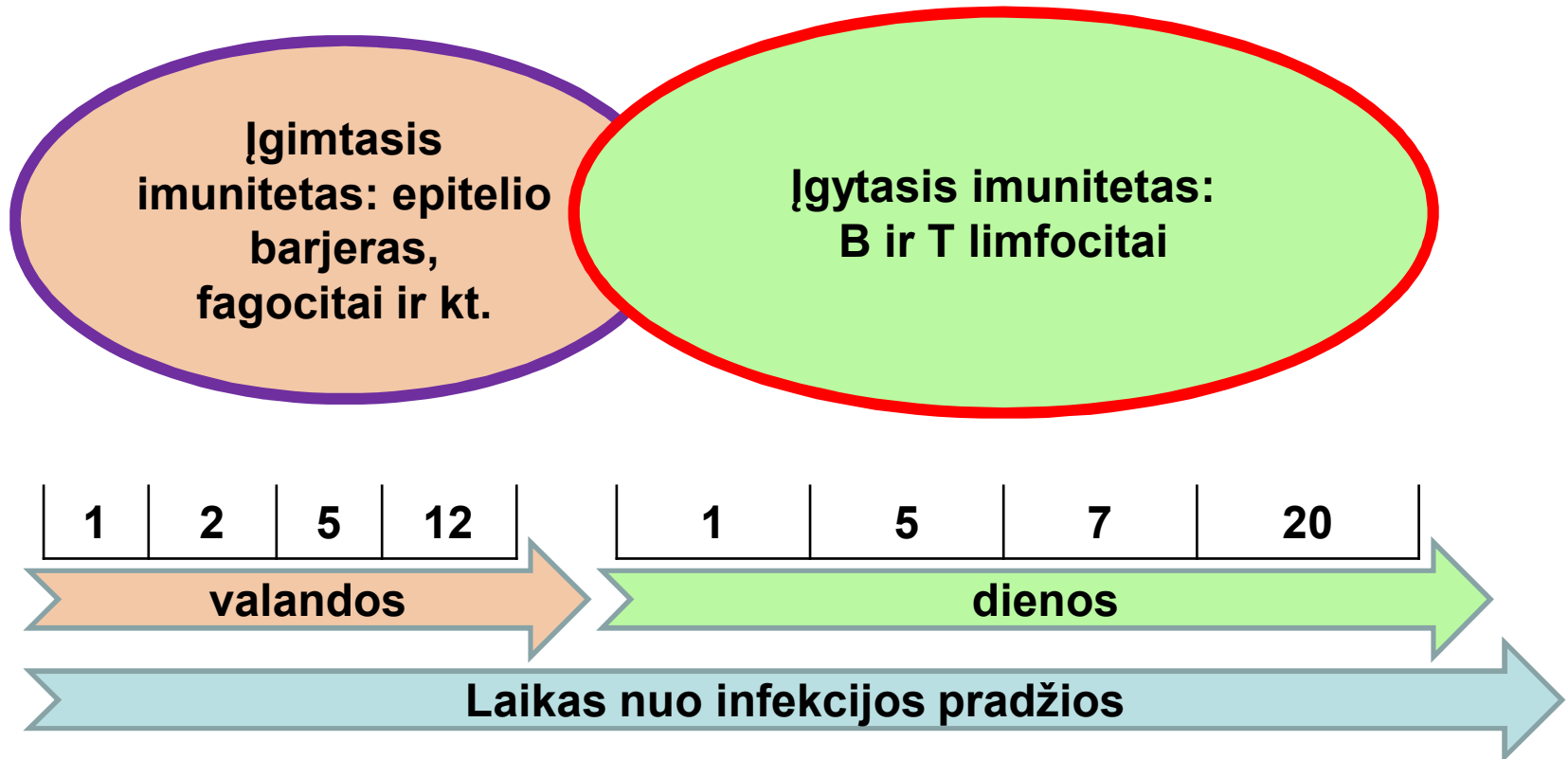
Imuninė sistema apsaugo nuo vidaus ir išorės “priešų”

M.K.Čiurlionis. Pilis

Įgimtas ir įgytas imunitetas

Įgimtas imunitetas:

- Greita apsauga nuo infekcijos

Įgytas imunitetas:

- Tikslī, specifiška apsauga;
- **Imuninė atmintis**

Skiepai “apmoko” imuninę sistemą gintis nuo patogenų

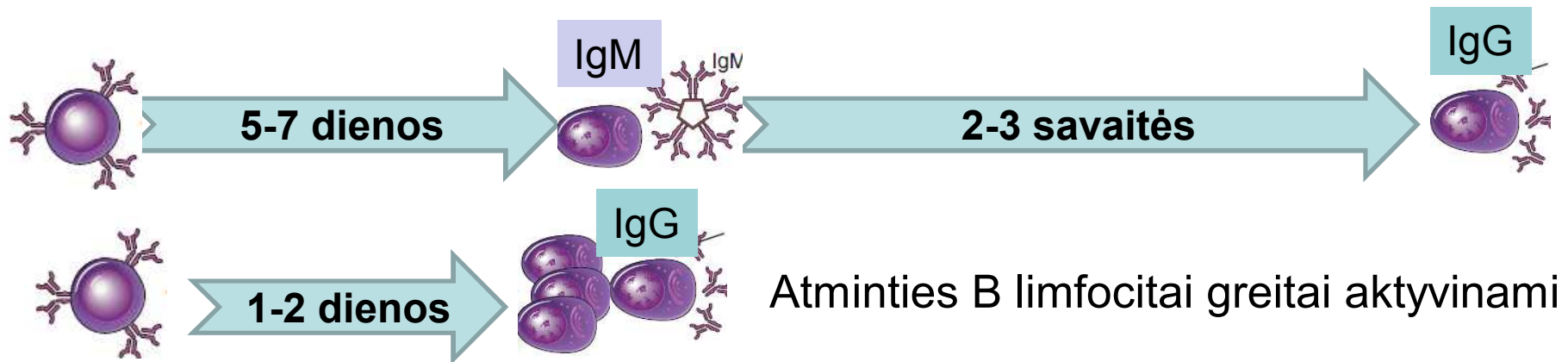
Skiepai aktyvina B ir T limfocitus

- Vakcinos imituoja patogenus, bet nesukelia ligos
- Susidaro **atminties** B ir T limfocitai
- Jie ilgai gyvuoja ir greitai aktyvinami, patekus patogenui

B limfocitai
gamina antikūnus

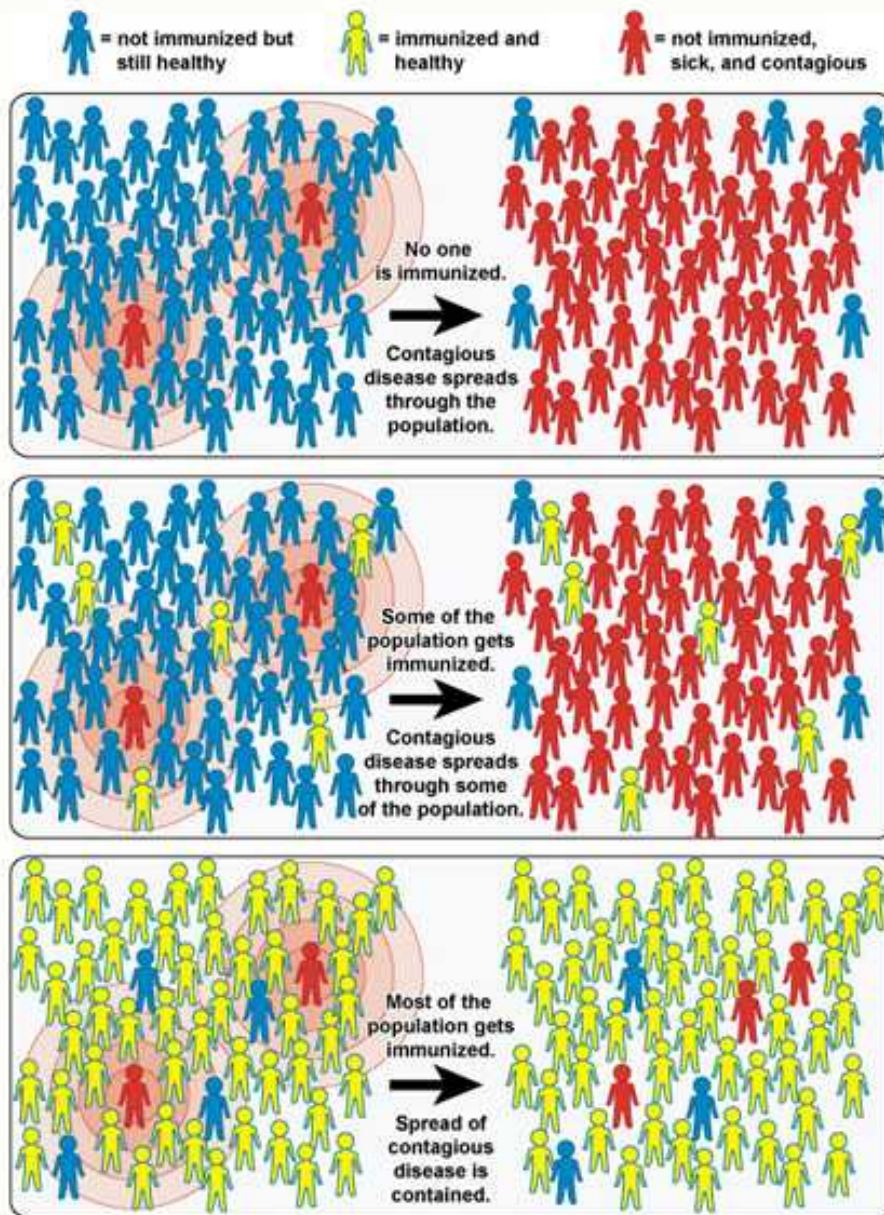
T limfocitai:

- žudo užkrėstas ląsteles;
- padeda kitoms imuninės sistemos ląstelėms

Atminties B limfocitai greitai aktyvinami

Masinis skiepijimas sukelia kolektyvinį imunitetą

Infekcijos plitimas iki masinio skiepijimo

Mažos skiepijimų apimtys

Skiepijimų apimtys >95%

Vakcinų kūrimo būdai

Apsauginis imuninis atsakas sukeliamas, suleidžiant nukenksmintus mikrobus arba jų atskirus komponentus.

Vakcinų rūšys:

- Susilpninti mikrobai. Mikrobai susilpninami juos auginant audinių kultūrose arba netinkamoje temperatūroje .
- inaktyvuoti (negyvi) mikrobai. Inaktyvacija atliekama karščiu arba formalinu;
- subvienetinės vakcinos. Išgryninami atskiri mikrobu baltymai ir polisacharidai;
- rekombinantinės vakcinos. Virusų, bakterijų baltymai gaunami genų inžinerijos metodais

Gyvos susilpnintos vakcinos

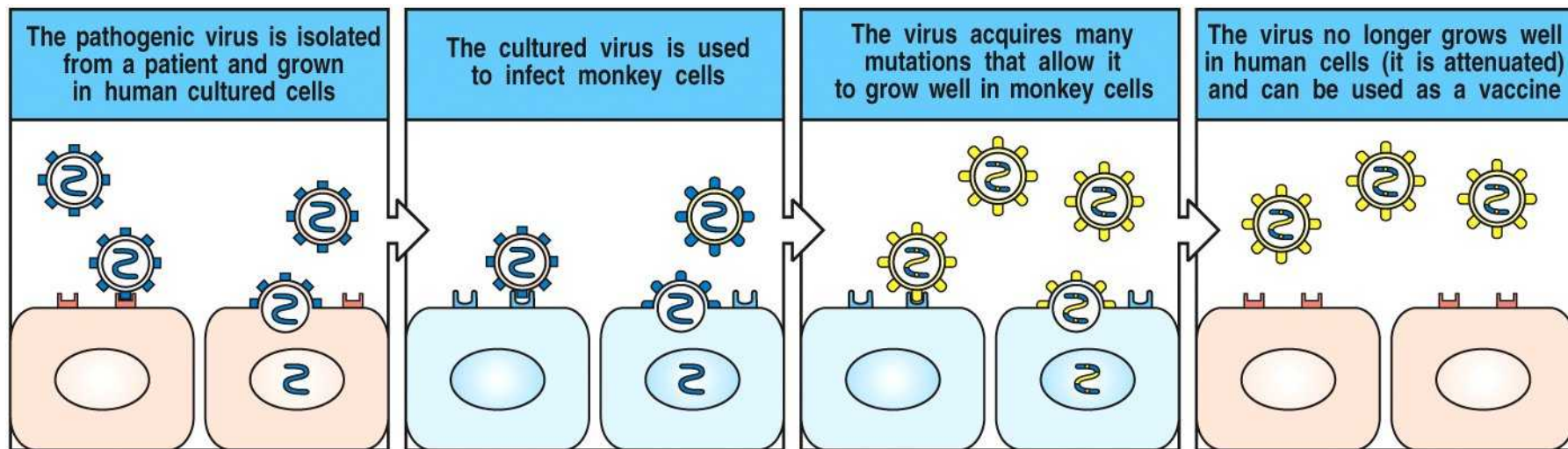

Figure 14-24 Immunobiology, 6/e. (© Garland Science 2005)

Susilpnintas virusas nesukelia ligos, bet sukelia imuninį atsaką.

Pavyzdys:

MMR vakcina (tymų, kiaulytės, raudonukės virusai)

Inaktyvuotos (negyvos) vakcinos

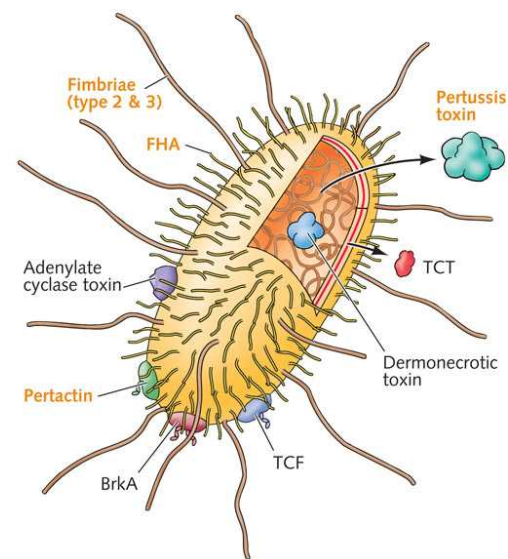
Virusai, bakterijos **paveikiami karščiu arba formaldehidu.**

➤ Inaktyvuota vakcina nuo **poliomielito**

➤ Vakcinos nuo **kokliušo:**

✓ Negyvas kokliušo sukėlėjas (*Bordetella pertussis* bakterija). Vakcina nebenaudojama Europoje nuo ~1990 m.

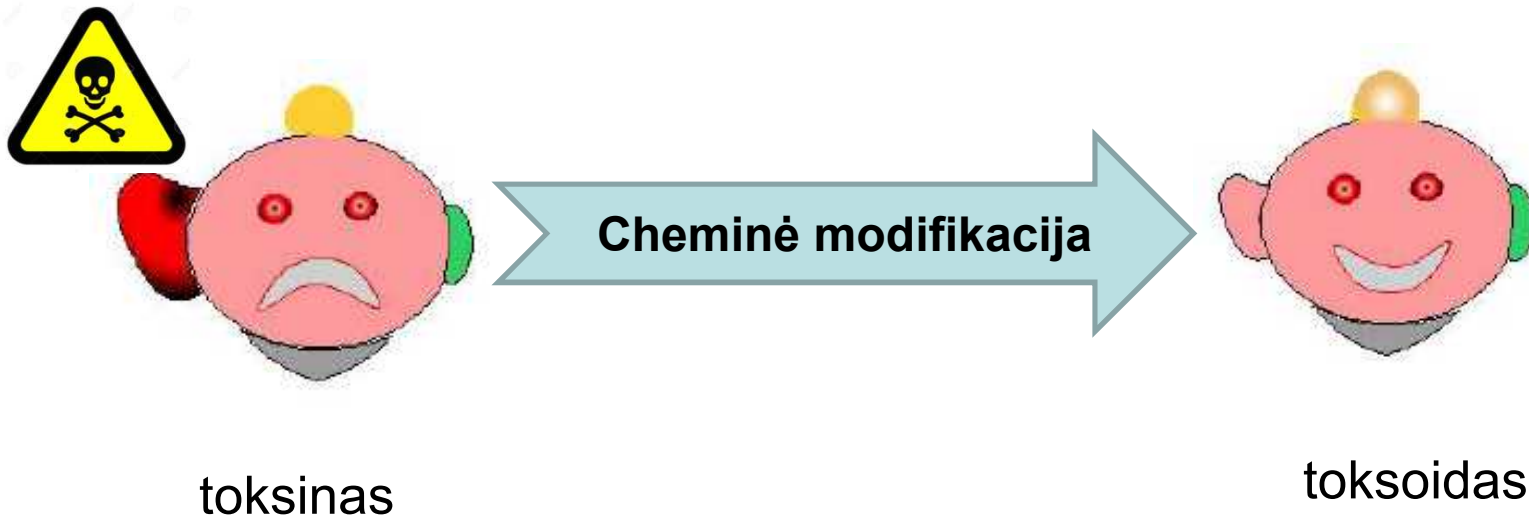
✓ Subvienetinė vakcina: išgryninti 3-5 bakterijos komponentai
Mažiau pašalinių reakcijų.

Subvienietinās vakcīnas

Vakcīnas no **difterijas, stabligēs:**

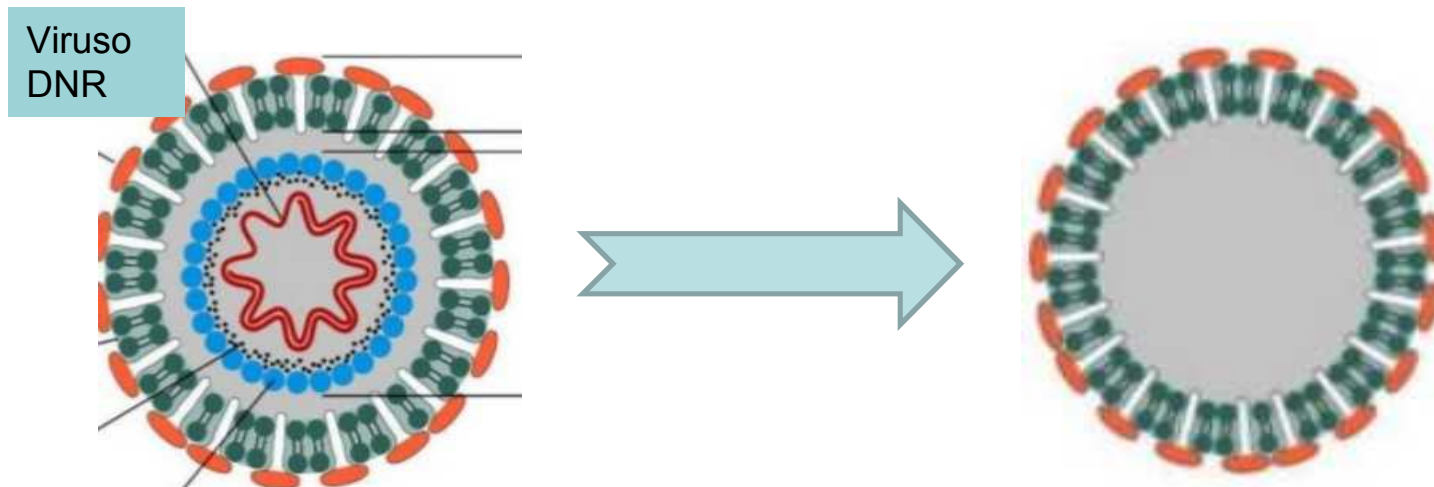
- Neaktīvūs baktēriju toksīnai (toksoidai).

Rekombinantinės vakcinės

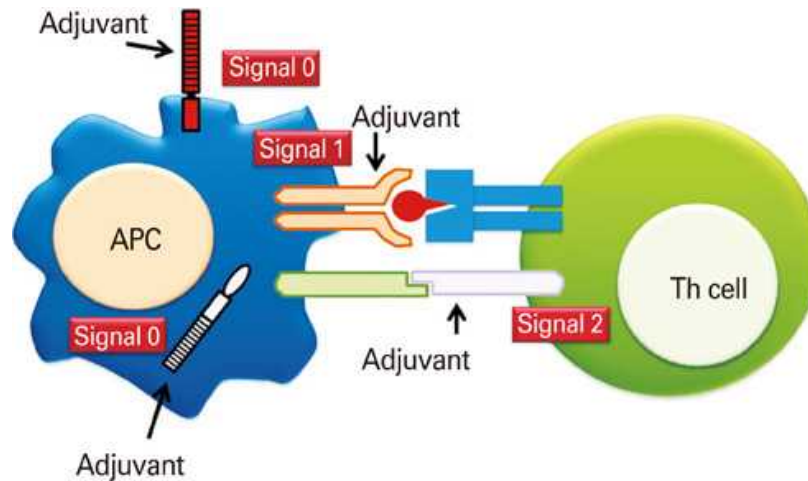
Virusų, bakterijų baltymai gaunami genų inžinerijos metodais.

- Vakcina prieš hepatitą B (HBV)
- Vakcinės prieš žmogaus papilomos virusą (ŽPV)
- Vakcina prieš B tipo meningokoką

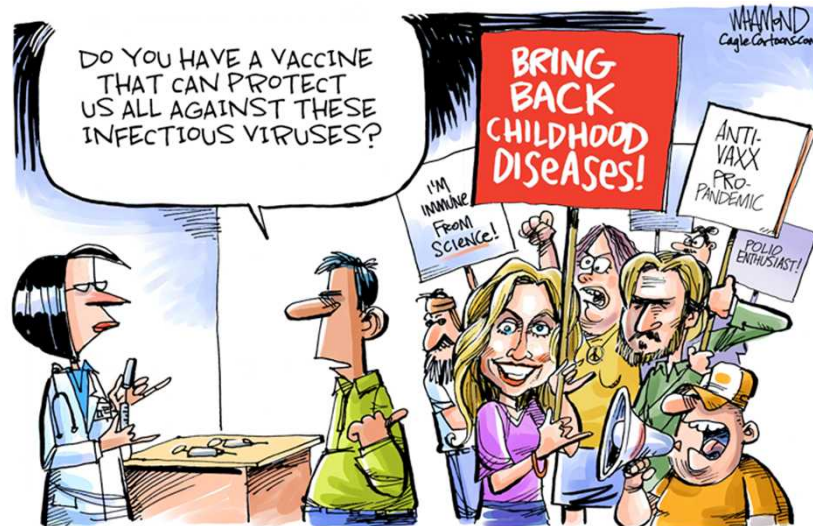
Vakcinų priedai: adjuvantai ir stabilizatoriai

- **Adjuvantai** skatina T limfocitų aktyvaciją, kuri būtina efektyviam imuniniam atsakui.
- ✓ dažnai naudojami adjuvantai – **aliuminio hidroksidas** arba **aliuminio fosfatas**.
- ✓ gyvoje susilpnintose vakcinose **nėra adjuvantų**

- Stabilizatoriai apsaugo vakciną nuo degradacijos.
- ✓ Gyvsidabrio junginiai (timerosalis) **nebenaudojami Europoje** platinamose vakcinose

- Skiepai **nesukelia** autizmo
- Europoje platinamose vakcinose **nėra** gyvsidabrio junginių
- Vakcinose **nėra** beždžionių, abortuotų kūdikių ląstelių
- Skiepai **nesukelia** infekcijos
  - ✓ *Imuninis atsakas gali sukelti karščiavimą, skausmą injekcijos vietoje ir pan.*
- Skiepai **nesilpnina** imuniteto
- Homeopatija ir maudynės eketėje **nėra** alternatyva skiepams

Ačiū už dėmesį